

Brüssel, 16.2.2016
COM(2016) 54 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE**

**otsuse 994/2012/EL (liikmesriikide ja kolmandate riikide valitsuste vahelisi
energiakokkuleppeid käsitleva teabevahetuse mehhanismi loomise kohta) kohaldamise
kohta**

1. Sissejuhatus

Vastavalt otsuse 994/2012/EL (valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus)¹ artiklile 8 on komisjon kohustatud esitama Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande kõnealuse otsuse kohaldamise kohta. Käesolev aruanne on koostatud selle kohustuse täitmiseks ja põhineb valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse läbivaatamise kohta koostatud mõjuhindangule lisatud hindamisaruande järeldustel. Kõnealune läbivaatamine on ette nähtud 2014. aasta mai Euroopa energiapoliitika strateegiaga² ja 2015. aasta veebruari energialiidu strateegiaga,³ milles on rõhutatud vajadust, et liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelised energiakokkulepped vastaksid täielikult ELi õigusele. Sama põhimõtet järgides kutsus Euroopa Ülemkogu oma 19. märtsi 2015. aasta järeldustes üles „tagama kõigi välistelt tarnijatelt gaasi ostmisega seotud lepingute puhul ELi õiguse täieliku järgimise, eelkõige suurendades selliste lepingute läbipaistvust ja kooskõla ELi energiapoliitika alaste sätetega”.

Kolmandates riikides asuvate energiatarbijatega läbirääkimistel on sageli vaja poliitilist ja õiguslikku tuge valitsustevaheliste kokkulepete sõlmimise näol. Valitsustevaheliste kokkulepete üle peetakse tavaliselt läbirääkimisi kahepoolset ja tihtipeale koostatakse nende alusel üksikasjalikumad kaubanduskokkulepped. Kooskõla ELi energia siseturgu reguleerivate õigusaktide ja konkurentsiõiguse teatavate sätetega ei tarvitse alati olla kolmanda riigi energiatarbijate ärihuvides. Seetõttu võivad liikmesriigid sattuda surve alla ja teha kolmandate riikide valitsustega sõlmitud kokkulepetes õiguslikke järeleandmisi. Sellised järeleandmised võivad ohustada ELi energia siseturu tõrgeteta ja nõuetekohast toimimist.

Et see probleem lahendada ja tagada järjepidevus energiaalastes suhetes tähtsaimate kolmandate riikidega, palus Euroopa Ülemkogu 4. veebruaril 2011 liikmesriikidel teavitada komisjoni alates 1. jaanuarist 2012 kõigist oma uutest ja olemasolevatest kolmandate riikidega sõlmitud energiakokkulepetest⁴. Selle nõude täitmiseks kehtestati 25. oktoobri 2012. aastal vastu võetud otsusega 994/2012/EL (valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus) sellise teabevahetuse mehhanism.

Valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevas otsuses on valitsustevaheline kokkulepe määratletud kui „ühe või enama liikmesriigi ning ühe või enama kolmanda riigi vaheline õiguslikult siduv kokkulepe, mis mõjutab energia siseturu korraldust või toimimist või liidu energiavarustuse kindlust”. Selles kontekstis on otsuse kohaldamisalast välja jäetud Euratomi asutamislepingu kohaldamisalasse kuuluvaid küsimusi käsitlevad valitsustevahelised kokkulepped⁵.

Käesolevas aruandes, mis on koostatud valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse kohta kõnealuse otsuse artikli 8 kohaselt, hinnatakse eelkõige järgmist:

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta otsus nr 994/2012/EL liikmesriikide ja kolmandate riikide valitsuste vahelisi energiakokkuleppeid käsitleva teabevahetusmehhanismi loomise kohta, ELT L 299, 27.10.2012, lk 13–17.

² COM(2014) 330 (final).

³ COM(2015) 80 (final).

⁴ Seda järeldust kinnitas energeetika nõukogu 28. veebruari 2011. aasta istungil: „Täielikum ja õigeaegne teabevahetus komisjoni ja liikmesriikide vahel, sealhulgas liikmesriikide teave komisjonile nende poolt kolmandate riikidega sõlmitud uute ja olemasolevate kahepoolsete energeetikaalaste lepingute kohta.”

⁵ Nende kokkulepete jaoks on Euratomi asutamislepingu artikliga 103 ette nähtud konkreetne eelmenetlus.

- mil määral edendab valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus kõnealuste kokkulepete vastavust ELi õigusele ja liikmesriikide tegevuse suurt kooskõla selliste lepingute valdkonnas;
- milline on valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse mõju liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelistele läbirääkimistele;
- kuivõrd asjakohased on valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse kohaldamisala ja otsuses sätestatud menetlused.

Käesolevas aruandes vaadeldakse valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse kohaldamist alates selle jõustumisest 17. novembril 2012 ning selle otsuse mõju valitsustevahelistele kokkulepetele, millest on teatatud kas enne või pärast kõnealust kuupäeva. Käesolevas aruandes on järgitud parema õigusloome suunistes esitatud kriteeriume, st meetme tulemuslikkus, tõhusus, sidusus, asjakohasus ja ELi lisaväärtus. Aruandes on ühtlasi hinnatud, kas valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsusega kehtestatud raamistikku saaks lihtsustada.

2. Hinnang

Alates valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse vastuvõtmisest on liikmesriigid teavitanud komisjoni 124st valitsustevahelisest kokkuleppest. Niivõrd kui on võimalik hinnata, on liikmesriigid oma teavitamiskohustused täitnud. Samas esineb ka kokkuleppeid, mis ei ole kas valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse artiklis 2 sätestatud määratluse kohaselt või rahvusvahelise avaliku õiguse tähenduses õiguslikult siduvad⁶ ja millest teatada ei ole praeguse valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse alusel kohustuslik. Sellistes kokkulepetes võidakse aga väga üksikasjalikult käsitleda asjaomase küsimuse õiguslikke ja tehnilisi aspekte (nt energiataristu projektide puhul).

124st teatatud valitsustevahelisest kokkuleppest

- umbes 60 % käsitlesid üldist energiakoostööd (peamiselt kahepoolset energiakoostööd ELi liikmesriikide ning mitmesuguste kolmandate riikide, sealhulgas nt Kuuba, Vietnami, Singapuri, Korea, India või Hiina vahel). Ükski neist kokkulepetest ei tekitanud küsimusi ja seepärast ei ole komisjon neist ühegi suhtes järeelmeetmeid võtnud;
- umbes 40 % käsitlesid kas energiatoodete (nafta, gaasi või elektri) tarnet, importi või transiiti või gaasi- või naftamaardlate kasutamise eeskirjade kehtestamist või olid energiaga seotud taristu (valdavalt nafta- ja gaasitorude) arendamist käsitlevad kahe- või mitmepoolsed kokkulepped.

Pärast viimatinimetatud kategooriasse kuuluvate teatatud valitsustevaheliste kokkulepete analüüsimist väljendas komisjon kahtlust neist 17 vastavuse suhtes ELi õigusele. Asjaomane ELi õigus hõlmas peamiselt kolmandat energiapaketti (nt juriidiline eraldamine, kolmandate isikute juurdepääs ja tariifide kehtestamine, sh liikmesriigi reguleeriva asutuse sõltumatus) või ELi konkurentsiõigust (keeld segmentida turgu sihtkohaklauslite abil).

Seetõttu hinnati umbes kolmandik energiavarustuse või -taristuga seotud teatatud valitsustevahelistest kokkulepetest probleemseteks. 2013. aastal saadeti üheksale asjaomasele

⁶ Nt vastastikuse mõistmise memorandumid, eellepingud või poliitilised deklaratsioonid.

liikmesriigile kiri soovitusena vastavaid kokkuleppeid kindlakstehtud mittevastavuste kõrvaldamiseks muuta või need lõpetada.

2.1. Tulemuslikkus

Praeguseks ei ole ükski liikmesriik nõuetele mittevastavaid valitsustevahelisi kokkuleppeid lõpetanud ega neid uuesti läbi rääkinud⁷. Seda eelkõige keeruka õigusliku olukorra tõttu, mis tekib pärast valitsustevahelise kokkuleppe allakirjutamist kolmanda riigiga. Täpsemalt tähendab see, et kui liikmesriik on sõlminud valitsustevahelise kokkuleppe, mis on rahvusvahelise avaliku õiguse kohaselt siduv ja mis ei sisalda lõpetamis- ega peatamisklauslit, on tal õiguslikust aspektist peaaegu võimatu seda kokkulepet ilma asjaomase kolmanda riigi nõusolekuta lühikese aja jooksul ja enne kokkuleppe algse kehtivusaja lõppu lõpetada. Sama peab paika ka valitsustevahelise kokkuleppe üle uute läbirääkimiste pidamise puhul, milleks on vaja asjaomase kolmanda riigi nõusolekut. See omakorda piirab märkimisväärselt komisjonipoolseid täitmise tagamise volitusi, isegi kui algatada rikkumismenetlus.

Komisjoni on teavitatud vaid ühest enne valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse jõustumist allakirjutatud valitsustevahelisest kokkuleppest. Seetõttu ei ole praeguses etapis võimalik teha üldisi järeldusi selle kohta, kui tulemuslikult on valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus taganud pärast 2012. aastat vastuvõetud valitsustevaheliste kokkulepete vastavuse ELi õigusele.

Alates valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse vastuvõtmisest ei ole liikmesriigid teavitanud komisjoni ühestki valitsustevahelist kokkulepet käsitlevast läbirääkimisest. Siiski on ilmne, et liikmesriikidel on olnud kolmandate riikidega kontakte taristu ja sellega seotud kaupade tarne asjus. Siinkohal ei ole komisjonil võimalik hinnata, mil määral on liikmesriigid ja kolmandad riigid võtnud poliitilisi kohustusi (nt vastastikuse mõistmise memorandumite, teadete vahetamise või eellepingute kujul).

Eeltoodust ilmneb, et praeguse valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse mõjul ei ole muudetud nõuetele mittevastavaid valitsustevahelisi kokkuleppeid nõuetele vastavaks. Seda eelkõige põhjusel, et kõnealuses otsuses sätestatud vastavuskontrolli tehakse pärast kokkuleppe sõlmimist.

Praeguse valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse sätted ei ole otseselt mõjutanud ka liikmesriikide läbirääkimisi kolmandate riikidega. Seetõttu ei peeta valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevat otsust selle praegusel kujul tulemuslikuks.

2.2. Tõhusus

Praegusest valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevast otsusest tulenevaid kulusid on võimatu empiirilisel hinnata või isegi mudeldada. Siiski hõlmab valitsustevaheliste kokkulepete ELi õigusele vastavuse järelkontroll mitut kvalitatiivset aspekti.

Nõuetele vastavate valitsustevaheliste kokkulepete ja üldist kahepoolset energiakoostööd käsitlevate, mitte ühtegi ELi õiguse aspekti puudutavate valitsustevaheliste kokkulepete puhul ei tulene valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevast otsusest liikmesriikidele otsekulusid, välja arvatud kõnealustest kokkulepetest praeguse teabevahetusmehhanismi kaudu

⁷ Väärrib märkimist, et teataval juhtudel lõppes valitsustevahelise kokkuleppe kohaldamine kas siis selle algse kehtivusaja lõppemise tõttu või põhjusel, et teatav kokkuleppes sätestatud tingimus oli õigeks ajaks täitmata.

teatamisega seotud halduskulud. Need halduskulud on väga väikesed, sest kokkulepped saab elektrooniliselt üles laadida ja liikmesriikidelt tõlkimist ei nõuta.

Küll aga tekivad otsesed ja kaudsed lisakulud siis, kui valitsustevaheline kokkulepe hinnatakse järelkontrolli tulemusel ELi õigusele mittevastavaks. Need kulud hõlmavad avaliku sektori asutuste asjakohaseid otsekulusid, nt halduskulud, mida kannavad i) komisjon seoses sisemise otsustamisega ja asjaomase liikmesriigiga või asjaomaste liikmesriikidega suhtlemisega ning ii) liikmesriik või liikmesriigid ja komisjon seoses komisjoni järelmeetmetega, nagu struktureeritud dialoog liikmesriikidega või rikkumismenetlused. Peale selle võivad liikmesriikide kanda jääda kohtukulud seoses valitsustevaheliste kokkulepetega, millel puuduvad lõpetamisklauslid, sest asjaomane kolmas riik võib taotleda rahvusvahelises vahekohtus hüvitist vastava valitsustevahelise kokkuleppe kohaldamata jätmise eest.

Lisaks võivad tekkida kaudsed lisakulud riikide ametiasutustele ja taristuprojektides osalevatele ettevõtjatele. Need on seotud selliste taristuprojektide tühistamise, peatamise või edasilükkumisega, mille õigusraamistik on järelkontrolli tulemusel hinnatud nõuetele mittevastavaks, kuid mille puhul on füüsiline taristu juba osaliselt välja arendatud ja/või kulusid kantud.

Praeguse süsteemi senine kasu peaks eeldatavasti tulenema valitsustevaheliste kokkulepete suuremast vastavusest ELi õigusele, mis on tingitud kokkuleppe sõlmija ootusest või asjaolust, et kokkulepet pärast selle sõlmimist hinnatakse. Nõuetele vastavate valitsustevaheliste kokkulepete majanduslik kasu on seotud järgmisega:

- suurem õiguskindlus, mis soodustab investeerimist. See kehtib eeskätt taristuga seotud valitsustevaheliste kokkulepete puhul, mille eesmärk on tagada regulatiivne ja õiguskindlus suuri investeeringuid hõlmavate projektide korral. Selline suurem õiguskindlus on eriti tähtis juhul, kui mitu valitsustevahelist kokkulepet hõlmavad ühte tarnekokkulepet/taristuprojekti;
- hästitoimiv energia siseturg, mis ei ole riigi tasandil segmenditud ja kus on tugevam konkurents;
- kõigi liikmesriikide varustuskindluse suurem läbipaistvus, mis omakorda aitab ära hoida tarbetuid investeeringuid ja/või taristulünki;
- tihedam koostöö liikmesriikide ning liikmesriikide ja komisjoni vahel, mis aitab ELil edastada kolmandatele riikidele ühtse järjepideva sõnumi ja seega suurendada ELi läbirääkimisjõudu energiaalastel läbirääkimistel.

Kokkuvõttes võib valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevat otsust pidada küllaltki tõhusaks. Üldjoontes õigustab praegusest valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevast otsusest saadav suhteline kasu otsusega seotud kulusid, kuna kõnealune otsus aitab tagada energia siseturu toimimist ja terviklust ning toetab varustuskindlust. Siiski võiks valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus olla tõhusam, kui sellega ette nähtud vastavuskontrolli tehtaks enne kokkuleppe sõlmimist. See suurendaks märkimisväärselt õiguskindlust ja aitaks nii liikmesriikidel kui ka komisjonil kulusid vältida.

2.3. Sidusus

Valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus on kooskõlas paljude ELi tasandil ELi energiaturu toimimise parandamiseks ja ELi energiajulgeoleku suurendamiseks võetud meetmetega. Otsus koostati 2012. aastal ja see täiendab gaasivarustuskindluse tagamist

käsitlevat määrust,⁸ mis võeti vastu 2010. aastal. Lisaks on valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse praegune läbivaatamine osa energialiidu strateegiast. Valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse eesmärkide olulisust kinnitab ka üks energialiidu viiest vastastikku tugevdavast mõõtmest ehk energiajulgeolek, solidaarsus ja usaldus.

Üldkokkuvõttes on valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus täies kooskõlas muude energialiidu raamstrateegia alla kuuluvate algatustega, millel on samasugused eesmärgid.

2.4. Asjakohasus

Suured **taristuprojektid** sõltuvad jätkuvalt avaliku sektori toest valitsustevaheliste kokkulepete kujul, mis vajavad lähiaastatel sõlmimist või uuendamist.

Mis puutub gaasitarnetesse, siis moodustas torujuhtmete kaudu edastatav gaas kolmandatest riikidest imporditud üldkogusest 2014. aastal 90 %. Valdav osa ELi tema kaubanduspartneritega ühendavaid gaasitorujuhtmeid võeti kasutusele 1970ndate lõpu ja 1990ndate lõpu vahel. Nafta puhul imporditakse 90 % ELi toornaftast mere kaudu ja vaid 10 % sellise torujuhtmetaristu kaudu,⁹ mille jaoks võivad projektiarendajad vajada valitsustevahelist kokkulepet. ELi elektri puhasimport moodustab ELi 28 liikmesriigis elektrienergia kogutoodangust vähem kui 1 %¹⁰. Nagu toornafta puhul, sõltuvad mõned üksikud elektrisüsteemid ELis (eelkõige Balti riikide elektrisüsteemid) siiski suuresti elektrist, mis on imporditud kolmandatest riikidest kaablite kaudu¹¹. Nagu ka gaasi ja nafta puhul, ehitati asjakohane ühendustaristu mitu aastakümnet tagasi. Kokkuvõttes imporditakse kas suur osa tootest ELi tasandil (gaasi puhul) või väga oluline osa kaubast konkreetsetes ELi liikmesriikides (nafta ja elektri puhul) kolmandatest riikidest ELi füüsiliste ühenduste kaudu.

Taristuprojektide ehitamisel lähtutakse projektide elluvijate vahelistest keerukatest lepingulistest kokkulepetest, mis tuginevad sageli ühele või mitmele tootja-, transiidi- ja vastuvõtjariikide vahel sõlmitud kokkuleppele. Paljude valitsustevaheliste kokkulepete pika kehtivusaja tõttu toimub nende pikendamine ja neist teatamine tsükliliselt. Seepärast ei tähenda asjaolu, et komisjoni on teavitatud alates 2012. aastast vaid ühest valitsustevahelisest kokkuleppest, seda, et teda tulevikus uutest kokkulepetest ei teavitata. Pealegi ei ole tähtis mitte teatatud valitsustevaheliste kokkulepete arv, vaid nende alusel elluviidavate projektide olulisus ja nende kokkulepete vastavus ELi õigusele. Vanemat taristut käsitlevate valitsustevaheliste kokkulepete pikendamise ajaks võivad algsed ehitamisega seotud riskid olla leevenenud, mistõttu võib olla seda olulisem praegu hinnata asjaomase valitsustevahelise kokkuleppe vastavust ELi õigusele.

Hinnangute kohaselt püsib ELi sõltuvus (kütuse, tehnoloogia ja muude materjalide) impordist järgmisel kahel kümnendil praegusel tasemel või suureneb¹². Kuigi lähiaastatel on oodata vähese arvu uute energiakoridoride arendamist, võivad kõik nendega seotud võimalikud uued taristud mõjutada kogu Euroopa energiaturgu. Seepärast on esmatähtis, et sellise taristuga seotud valitsustevahelised kokkulepped oleksid kooskõlas ELi õiguse ja ELi

⁸ Gaasivarustuskindluse tagamist käsitlev määrus (EL) nr 994/2010, ELT L 295, 12.11.2010, lk 1.

⁹ Mitu Balti riikides ja Kesk-Euroopas asuvat rafineerimistehast sõltuvad erineval määral naftajuhtmetest Družba, mis ühendab neid piirkondi Venemaa Föderatsioonis asuvate maardlatega.

¹⁰ Allikas: ESTATi iga-aastased andmed.

¹¹ Näiteks imporditakse Horvaatias, Leedus ja Lätis rohkem kui 20 % elektrist.

¹² https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/trends_to_2050_update_2013.pdf, lk 49. Lisateabe saamiseks vt valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse läbivaatamise kohta koostatud mõjuhinnang, lk 43.

mitmekesistamispoliitikaga. Lisaks suureneb uute taristuprojektide puhul valitsustevahelistes kokkulepetes tavaliselt käsitletud küsimuste arv. Energiatarneteede pikenedes suureneb ka valitsustevaheliste kokkulepete arv, õiguslik hierarhia ja keerukus¹³. Kütuste puhul on vastutus väga oluline küsimus, mida saavad käsitleda vaid valitsused ning peaaegu kõigi võrguühenduste suhtes kehtivad kahe- või mitmepoolsed valitsustevahelised kokkulepped. Sellises järjest keerukamaks muutuv olukorras on valitsustevahelised kokkulepped jätkuvalt asjakohased, eelkõige ELi energiavarustuse mitmekesistamise poliitika raames arendatavate uute energiaprojektide puhul.

Mis puudutab **energiakaupade ostuga seotud valitsustevahelisi kokkuleppeid**, siis on viimasel kümnendil muutunud selliste kaupade ELi siseturule importimise viis. Eelkõige gaasi puhul on eelistatuma hinnastamisviisina kasutama hakatud naftaindeksiga seotud pikaajaliste lepingute asemel turupõhist mehhanismi ehk kauplemiskeskustel põhinevat hinnastamist. Paraku varjab üldine üleminek gaasi hinnastamise turupõhiste mehhanismide kasutamisele üksikute ELi liikmesriikide vahelisi erinevusi. Kui Kesk- ja Loode-Euroopas valitsev olukord peegeldab üldist suundumust, siis muudes ELi piirkondades, nagu Balti riikides ja Kagu-Euroopas ei ole veel kauplemiskeskustel põhinevale hinnastamisele üle mindud.

Eeltoodust lähtuvalt leiab komisjon, et valitsustevahelised kokkulepped on ELi energiasektoris ka edaspidi väga tähtsal kohal. Seega on valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus endiselt asjakohane, kuid seda tuleb kohandada vastavalt energiavarustuse ja tarneteede muutuvale laadile.

2.5. ELi lisaväärtus

Liikmesriikide energiajulgeolek on väga erinev. Euroopa kõige vähem haavatavad alad on need, kus energiaga varustamiseks kasutatakse paljusid eri allikaid/tarneteid ning kus on toimiv ja likviidne jaeturg. Kõige haavatavamatel aladel puudub tihtipeale taristu, mis on vajalik nii mitmekesise tarnebaasi kasutamiseks kui ka toimiva turu arendamiseks. Likviidne turg on olemas vaid vähestes riikides, kuid nende riikide gaasivajadus moodustab umbes 80 % ELi üldisest gaasivajadusest.

See riigiti erinev olukord tähendab, et ELi liikmesriikidel on kolmandate riikidega suhtlemisel erinev läbirääkimisjõud ja nad on erineval määral välissurvele ohustatud. Energiataristu ja -turgude järkjärguline lõimimine ning sellest tulenev ühine sõltuvus välistarnijatest eeldab, et ühe liikmesriigi olulised poliitilised otsused energiavaldkonnas tuleks arutada läbi naaberriikidega. Sama kehtib ka ELi energiapoliitika välismõõtme kohta. Valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus on äärmiselt tähtis, et ühendada energiapoliitika välismõõdet (sest otsus on seotud kolmandate riikidega sõlmitavate kokkulepetega) ja sisemõõdet (sest valitsustevaheliste kokkulepete sätted, mis ei vasta ELi õigusele, takistavad energia siseturu toimimist).

Seepärast on valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleval otsusel ilmne ELi lisaväärtus, kuna see otsus suurendab koostööd ja läbipaistvust ELi tasandil ning toetab energia siseturu toimimist ja varustuskindlust.

2.6. Lihtsustamine

13 Näiteks hõlmab lõunakoridori egiidi alla kuuluv Bakuu ja ELi vaheline võrguühendus kuni 20 eri kokkulepet, millest pooled on valitsustevahelised kokkulepped ning asukohariigi valitsuse ja äriühingute vahelised kokkulepped (Host Government Agreements).

Praeguse valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsusega on kehtestatud suhteliselt lihtne teabevahetusmehhanism. Liikmesriikide peamine halduskoormus on seotud teavitamisega. Valitsustevahelised kokkulepped saab elektrooniliselt üles laadida ja liikmesriikidelt tõlkimist ei nõuta. Vajalik võiks olla täpsustamine, mitte lihtsustamine. Praeguse valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse artikli 3 kohaselt tuleb komisjonile esitada kõik olemasolevad valitsustevahelised kokkulepped hiljemalt 17. veebruariks 2013. Kuna see tähtpäev enam ei kehti, võiks täpsustada, et järelhindamise tegemiseks ette nähtud üheksakuulist tähtaega kohaldatakse kõigi pärast valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse jõustumist sõlmitud uute valitsustevaheliste kokkulepete suhtes.

Praeguse valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse lihtsustamiseks on vähe võimalusi. Küll aga võiks teha täpsustuse pärast valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse jõustumist sõlmitud valitsustevaheliste kokkulepete esitamise tähtaja kohta.

3. Kokkuvõte

Käesolev aruanne põhineb kogemustel, mille komisjon on saanud alates valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse jõustumisest 2012. aastal ja sellega seoses teatatud 124 valitsustevahelise kokkuleppe põhjalikul analüüsil. Aruande koostamisega on komisjon täitnud artiklis 8 sätestatud kohustuse hinnata kõnealust otsust.

Valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevat otsust selle praegusel kujul ei peeta tulemuslikuks. Praegused sätted (ja eelkõige asjaolu, et vastavust kontrollitakse pärast kokkuleppe sõlmimist) ei ole kaasa toonud seda, et nõuetele mittevastavaid valitsustevahelisi kokkuleppeid oleks muudetud nõuetele vastavaks, ega ole otseselt mõjutanud liikmesriikide läbirääkimisi kolmandate riikidega. Eelkõige ei ole ühtegi valitsustevahelise kokkuleppe eelnõud esitatud vabatahtlikult eelkontrollimiseks.

Mis puutub **tõhususse** ja eeskätt kulude/kasu aspekti, siis peetakse valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevat otsust küllaltki tõhusaks. Eelkõige õigustab praegusest valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevast otsusest saadav kasu otsusega seotud kulusid, kuna kõnealune otsus aitab tagada energia siseturu toimimist ning toetab varustuskindlust. Siiski võiks valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus olla tõhusam, kui sellega ette nähtud vastavuskontrolli tehtaks enne kokkuleppe sõlmimist. See suurendaks märkimisväärselt õiguskindlust ja hoiaks ära olulisi kulusid.

Valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus on **täies kooskõlas** muude ELi algatuste ja õigusaktidega.

Asjakohasuse aspektist on valitsustevahelised kokkulepped ELi energiasektoris ka edaspidi väga tähtsal kohal. Seega on valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlev otsus asjakohane, kuid seda tuleb kohandada vastavalt energiavarustuse ja tarneteede muutuvale laadile.

Valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleval otsusel on ilmne **ELi lisaväärtus**, kuna see otsus suurendab koostööd ja läbipaistvust ELi tasandil ning toetab varustuskindlust ja energia siseturu toimimist.

Lihtsustamise küsimuses on jõutud järeldusele, et võiks teha täpsustuse pärast valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitleva otsuse jõustumist sõlmitud valitsustevaheliste kokkulepete esitamise tähtaja kohta.

Käesoleva aruande üldjärelendus on, et praeguses valitsustevahelisi kokkuleppeid käsitlevas otsuses sätestatud menetlused ei ole täiesti asjakohased ja peamine menetluslik probleem on vastavuse kontrollimine pärast kokkuleppe sõlmimist.